

Образложење

Правни основ за доношење Статута садржан је у Закону о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/2007).

У изради Статута коришћене су и одредбе других прописа које се примењују на јединицу локалне самоуправе, као што су Закон о територијалној организацији, Закон о локалним изборима, Закон о финансирању локалне самоуправе, Закон о буџетском систему, Закон о средствима у својини Републике Србије, Закон о службеној употреби језика и писама и др.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

У основним одредбама Статута одређује се правни положај Града, територија и седиште, службена употреба српског језика и ћириличног писма, симбол и празник града, подела на градске општине, сарадња и удруживање се са другим јединицама локалне самоуправе, као и могућност оснивања предузећа, установа, удужења и фондова.

У члану 2. прописано је да су грађани носиоци права на локалну самоуправу и да то своје право на локалну самоуправу и право на управљање јавним пословима остварују непосредно или преко изабраних представника.

У члану 6. прописано је да Град има својство правног лица и да га представља и заступа Градоначелник, а чланом 9. је прописано да је празник града 11. јануар, Дан ослобођења од Турака, а слава Града 3. јун. Дан светог цара Константина и царице Јелене.

Новина у односу на досадашњи Статут, је увођење саветодавног референдума који претходи промени територије Града Ниша.

Чланом 8. прописано је да Град има грб и заставу, као и то да се њихов изглед, садржина, употреба и начин истицања уређују посебним прописом града, а чланом 10. да Град установљава награде, јавна признања и звање почасног грађанина.

Чланом 12. прописано је да Град може сарађивати и удруживати се са другим јединицама локалне самоуправе, као и да ради остваривања заједничких циљева, планова и програма развоја може са другим јединицама локалне самоуправе удруживати средства и образовати заједничке органе, предузећа, установе и друге организације и службе.

Чланом 13. предвиђена је могућност и услови под којима Град може сарађивати са јединицама локалне самоуправе друге државе.

II ПОСЛОВИ ГРАДА И ФИНАНСИРАЊЕ ПОСЛОВА ГРАДА

Ово поглавље садржи одредбе којима се одређују да Град обавља послове из своје надлежности и послове из оквира права и дужности Републике, који су законом поверени граду, као и начин финансирања.

Одредбама члана 20. одређено је да Граду за обављање поверених послове припадају средства која се обезбеђују у буџету Републике Србије у складу са врстом и обимом послова.

Чланом 21. одређени су послови које Град обавља из своје надлежности. Ови послови одређени су на основу надлежности из Закона о локалној самоуправи и надлежности из других закона, као на пример доношење просторног плана и планова одбране. (Закон о планирању и изградњи и Закон о одбрани)

Новина у овом поглављу у односу на ранији Статут, је да Град образује комуналну полицију, као и да има своју имовину, којом управља самостално преко својих органа. Међутим, ове одредбе Статутом нису даље разрађене. Детаљнија разрада ће уследити након доношења посебних закона и то првенствено посебним прописима Града.

Поједини послови су установљени и Статутом Града, као на пример послови који се односе на помоћ раду организација и удружења грађана и уређивање и стварање услова за бригу о младима и они су предложени као последица стратешких праваца утврђених на државном нивоу, који се односе на промену правног оквира за функционисање удружења грађана и усвојену Стратегију за младе.

Чланом 22. прописано је да одређене послове Града обављају Градске општине, као и да им за обављање послова Града припадају средства у складу са посебном одлуком Града.

Члан 24. одређена је одговорност Градоначелника за извршење буџета и она проистиче из члана 7. Закона о буџетском систему који предвиђа да за извршење буџета локалне власти локалној скупштини одговара надлежни извршни орган локалне власти. Како је, чланом 44. Закона о локалној самоуправи, градоначелник одређен као наредбодавац за извршење буџета, природно је да буде задужен и за извештавање. Истим чланом Закона о буџетском систему предвиђено је да је градска управа обавезна да редовно прати извршење буџета и најмање два пута информисе надлежни извршни орган, па такву одредбу садржи и Статут.

III ОРГАНИ ГРАДА

У овом поглављу одређени су органи града и то: Скупштина Града, Градоначелник, Градско веће, Градске управе и Градско јавно правобранилаштво.

Чланом 27., 28. и 29. прописано је да је Скупштина Града највиши орган Града, да има 61 одборника и да је конституисана избором председника Скупштине и постављењем секретара. Такође, прописано је и право заштите мандата одборника, као и да одборник не може бити запослени у органима управе, као ни лице које именује, односно поставља Скупштина Града.

Члан 30. садржи текст заклетве коју одборници полажу након потврђивања мандата, а члан 31. на уопштен начин утврђује се основна и уобичајена права и дужности одборника.

Што се тиче надлежности Скупштине Града, одређене у члану 36., оне су једним делом утврђене Законом о локалној самоуправи а другим делом посебним законом.

Новина у односу на постојећи Статут, је да Скупштина Града врши избор извршних органа града, односно бира Градоначелника, заменика Градоначелника и чланове Градског већа, као и да доноси годишњи програм прибављања непокретности за потребе органа Града, уз сагласност Владе Републике Србије и покреће поступак отуђења непокретности пред надлежним органима, у складу са Законом о средствима у својини Републике Србије.

Члан 37., у складу са Законом о локалној самоуправи, садржи одредбе о сазивању седнице Скупштине Града, процедури сазивања седнице на захтев Градоначелника, Градског веће или најмање једне трећине одборника.

Такође, овим чланом је прописано да председник Скупштине може одложити седницу коју је сазвао само у случају када не постоји кворум потребан за рад, а да у другим случајевима о одлагању седнице одлучује Скупштина.

Чланом 38. прописан је кворум за рад и одлучивање, као и случајеви у којима се одлучује већином гласова од укупног броја одборника.

Члановима 40., 41. и 42 је прописано да Скупштина има председника и секретара, који имају своје заменике, као и њихов избор, односно постављење и разрешење. Новина је да секретар Скупштине Града има заменика.

Чланови 43. до 51. односе се на радна тела Скупштине Града. Предложеним Статутом Града је, за разлику о досадашњег Статута, а у складу са Законом, одређен назив, број и делокруг послова радних тела.

Чланом 44. одређена су стална радна тела Скупштине Града, члановима 45., 46. и 47. њихов делокруг, а чланом 48. састав и избор чланова радног тела.

Чланом 43. прописано је да Скупштина може образовати и повремена радна тела ради разматрања одређених питања или обављања одређених задатака из њене надлежности.

Чланови 49., 50. и 51. се односе на Савет за развој Града, његов састав, избор и делокруг. Савет за развој Града је радно тело Града задужено за учешће у дефинисању стратешких и развојних приоритета града.

Чланови 52. и 53. односе се на поступак избора и надлежности Градоначелника.

Новина у односу на ранији Статут Града је да се Градоначелник бира у Скупштини Града, као и да су Градоначелник и заменик Градоначелника на сталном раду.

У погледу надлежности, новина је да Градоначелник покреће поступак за оцену уставности или законитости закона или другог општег акта Републике, којим се повређује право на локалну самоуправу и изјављује жалбу Уставном суду, ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа јединице локалне самоуправе онемогућава вршење надлежности Града.

Чланом 54., 55. и 56. прописује се поступак избора чланова Градског већа, надлежност Градског већа, представљање Градског већа, сазивање, вођење седница и одлучивање на седници Градског већа.

У односу на ранији Статут новина је да се чланови Градског већа бирају на истој седници на којој се врши избор Градоначелника и његовог заменика, да кандидате за чланове Градског већа предлаже кандидат за Градоначелника.

У погледу надлежности Градског већа, новине су: да Градско веће поред буџета предлаже Статут и друге одлуке и акте које доноси Скупштина, непосредно извршава и стара се о извршавању одлука и других аката

Скупштине Града, доноси одлуку о привременом финансирању у случају да Скупштина Града не донесе буџет пре почетка фискалне године, поставља и разрешава начелнике Градских управа, даје сагласност на акт о унутрашњем уређењу и систематизацији поједине управе, односно службе и предлаже Скупштини Града распуштање скупштине градске општине у складу са законом и Статутом.

У погледу положаја Градоначелника у Градском већу, у члану 54. Статута предвиђено је да је Градоначелник председник већа, а у члану 56. да представља веће, одговора за законит рад већа и да је дужан да обустави од примене одлуку већа за коју сматра да није сагласна закону.

Такође, предвиђа се да о предлогу Статута, буџета, о привременом финансирању у случају да Скупштина Града не донесе буџет пре почетка фискалне године и о предлогу да Скупштина Града распусти Скупштину Градске општине, Градско веће одлучује већином од укупног броја чланова.

Чланом 57. и 58. као радна тела Градског већа образована су Привредно-економски савет и Савет за људска и мањинска права, одређен њихов делокруг и начин избора.

У Граду се образују градске управе за поједине области, којима руководе начелници, које поставља Градско веће на основу јавног огласа на период од пет година, што представља новину у односу на досадашња законска решења. Тиме се доприноси остваривању принципа професионализације и деполитизације управе.

Чланом 68. је утврђено да Градоначелник има пет помоћника, који покрећу иницијативе, предлажу пројекте и дају мишљења у вези са питањима која су од значаја за развој у областима за које су постављени.

Предлогом Статута одређује се да послове правне заштите имовинских права и интереса Града Ниша, као и Градских општина, по њиховом овлашћењу, врши Градско јавно правобранилаштво.

Функцију Градског јавног правобранилаштва врши Градски јавни правобранилац, који се поставља на предлог председника Скупштине или најмање једне трећине одборника, на време од четири године.

Градски јавни правобранилац има заменике, које на његов предлог поставља Скупштина Града на време од четири године.

IV СЛУЖБЕ ГРАДА

Чланом 78. до 81. предлаже се оснивање четири службе Града, одређује њихов делокруг и руковођење.

Служба за послове Скупштине Града се оснива за обављање стручних, административних и организационих послова за потребе Скупштине Града, председника Скупштине Града, радних тела, одборника и одборничких група, послова припреме, одржавања и обраде седница Скупштине Града, нормативно-правних послова, послова превентивне контроле законитости и међусобне усклађености градских прописа, као и послова редакције службеног гласила Града Ниша и управљања програмом важећих прописа Града Ниша у електронском облику.

Служба за послове Градоначелника се оснива за обављање стручних, административних, организационих и других послова за потребе

Градоначелника, као и послова сарадње локалних самоуправа, уговорних односа, међународне сарадње и комуникације са медијима.

Служба за послове Градског већа се оснива за обављање стручних, административних, организационих и других послова за потребе Градског Већа, као и послова грађанске иницијативе.

Служба за одржавање и информатичко-комуникационе технологије се оснива за послове текућег и инвестиционог одржавања, послове припреме и развоја методологије и стандарда, реализацију, одржавање и коришћење јединственог информационог система Града и градских општина, пројектовања и организовања документационих и специфичних база података и апликативних софтвера за потребе рада органа Града и информатичке послове везане за обезбеђење функционисања, развој, унапређење и заштиту информационог система, као и за друге послове од заједничког интереса за потребе органа.

V ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ

Члановима 82., 83., 84. и 85. одређен је број и назив градских општина, подручје за које су образоване, послови Града које обављају градске општине и органи градске општине.

У погледу надлежности градских општина новине су да градске општине доносе статут, буџет и завршни рачун, доносе програме и спроводе пројекте развоја градске општине и старају се о унапређењу општег оквира за привређивање у градској општини, у складу са актима Града, спроводе поступак исељења бесправно уселиених лица у станове и заједничке просторије у стамбеним зградама, организују заштиту од елементарних и других већих непогода и заштиту од пожара и стварају услове за њихово отклањање, односно ублажавање њихових последица, у складу са прописима града, уређују и обезбеђују коришћење пословног простора којим управљају, утврђују висину накнаде за коришћење пословног простора и врше надзор над коришћењем пословног простора, у складу са посебном одлуком Града, учествује у изради програма изградње, одржавања, управљања и коришћења сеоских, пољских и других некатегорисаних путева, помажу развој различитих облика самопомоћи и солидарности са лицима са инвалидитетом, као и са лицима која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима и подстичу активности и пружају помоћ организацијама инвалида и другим социјално-хуманитарним организацијама на свом подручју и израђују планове одбране за своје подручје у складу са планом Града

Органи Градске општине су: Скупштина Градске општине, Председник Градске општине, Веће Градске општине и Управа Градске општине.

Чланом 86. одређен је број одборника у скупштинама градских општина, а чланом 87. надлежност скупштина градских општина.

Члановима 90. и 91. одређена је надлежност председника градске општине и већа градске општине.

Чланом 94. прописано је да се управа Градске општине образује као јединствен орган, којом руководи начелник.

Начелника поставља Веће Градске општине, на основу јавног огласа, на период од пет година.

Начелник Управе може имати заменика који га замењује у случају његове одсутности и спречености да обавља своју дужност.

Члановима 98. до 103. одређен је однос града и градских општина који је заснован на сарадњи, али и однос у коме градски органи врше надзор над органима градских општина, када могу преузети вршење одређених послова, ако их органи градске општине не врше.

VI НЕПОСРЕДНО УЧЕШЋЕ ГРАЂАНА У ОСТВАРИВАЊУ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Предлогом Статута, члановима 104. до 107., уређено је непосредно учешће грађана у остваривању послова Града путем грађанске иницијативе, збора грађана и референдума. Ови облици непосредног учешћа грађана у пословима локалне самоуправе доприносе непосреднијем учешћу грађана у пословима Града и стварају добар правни оквир за утицај грађана на јавни живот у локалној самоуправи и процесе одлучивања између два изборна циклуса.

VII ЗАШТИТА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Чланови 108. и 109. односе се на заштиту локалне самоуправе.

Предлаже се да поступак пред Уставним судом за оцену уставности закона, односно уставности и законитости другог прописа или општег акта, када сматра да се тим актом повређују Уставом и законом утврђена права Града покреће Градоначелник, као и да Градоначелник има право подношења жалбе Уставном суду ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа јединице локалне самоуправе онемогућава вршење надлежности Града.

У Граду Нишу установљава се Заштитник грађана, који штити индивидуална и колективна права и интересе грађана, тако што врши општу контролу рада градских управа, управе Градске општине и јавних служби.

Предлогом Статута одређен је поступак постављења и разрешења Заштитника грађана, као и то да за обављање послова из своје надлежности Заштитник грађана образује канцеларију, у складу са одлуком Скупштине Града.

VIII ЈАВНОСТ РАДА

У члановима 116. до 121. обрађена је јавност рада органа Града као активности које имају за циљ омогућавање јавности да се упознају са радом градских органа путем јавних расправа и зборова грађана о предлозима за доношење и измену Статута, одлуке о буџету Града, програма развоја Града, просторног плана и урбанистичких планова Града, програма уређења грађевинског земљишта, програма прибављања и отуђења непокретности, објављивањем прописа и других општих аката органа Града у службеном гласилу, на сајту Града и одредбама о јавности седница Скупштине Града и Градског већа.

IX ДОНОШЕЊЕ И ИЗМЕНА СТАТУТА ГРАДА

Одредбама члана 122. прописан је поступак за доношење и измену Статута Града.

Предлог за доношење, односно измену Статута Града подноси Градско веће, самоиницијативно, односно на иницијативу најмање 31 одборника или грађана по поступку прописаном за спровођење грађанске иницијативе.

X ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чланом 125. предлаже се да Статут ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Ниша".

Чланом 196 Устава Републике Србије прописано је да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења.

Статут града је највиши правни акт и као такав је правни основ за све акте које доноси Град и градске општине. Сви акти Града и градских општина морају бити у сагласности са Статутом Града.

Новим Статутом Града, у складу са Законом, прописује се другачија надлежност органа Града у односу на ранији Статут, с обзиром на то да су сада извршни органи градоначелник и градско веће. Овим Статутом прописује се и другачији начин избора и постављења лица у органима Града.

Такође, утврђују се нови органи градских општина као и другачија надлежност градских општина, којима се поред постојећих послова, које су до сада обављале, овим Статутом преносе нови послови из надлежности Града које ће обављати.

Како би се омогућило да Град и градске општине донесу прописе и друге акте неопходне за њихово функционисање, потребно је да Статут Града ступи на снагу што хитније, односно наредног дана од дана објављивања.